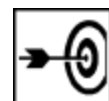

Cíle

Po prostudování této kapitoly budete umět:

- Znat základy typografie.
- Znat nejdůležitější zkratkové klávesy.

Doba potřebná ke studiu

Orientační čas potřebný k prostudování této kapitoly je asi 2 hodiny.

Průvodce studiem

- 1 Seznámení se základy sazby značek a prvků.
- 2 Seznámení se základními typografickými pojmy.
- 3 seznámení s doporučeními výběru typů písma a vzhledu dokumentu.

1 Sazba jednotlivých značek a prvků

1.1 Interpunkční znaménka

- tečka, čárka, dvojtečka, středník, otazník, vykřičník se sázejí těsně za poslední písmeno slova
- vždy je za nimi mezera

1.2 Předložky a spojky

- jednoznakové, neslabičné předložky (*K, k, S, s, V, v, Z, Z*), slabičné (*O, o, U, u*)
- spojky (*I, i, A*)
- nesmějí být na konci řádku = **CHYBA**
- umístění spojky *a* na koci řádku je považováno za **neobratnost**
- Řešením je vložit mezi první písmeno následujícího slova a tyto výrazy pevnou (nezalomitelnou) mezeru **Alt+0160** nebo **Ctrl+Shift+mezerník**.

1.3 Zkratky

- většinou končí tečkou těsně za zkratkou a za ní je mezera
- Následuje-li za zkratkovou tečkou dvojtečka, nebo čárka, je bez mezery za tečkou
- *aj., apod., atd., DrSc., CSc.:*
- Iniciálové zkratky (tj. zkratky z velkých počátečních písmen názvů organizací a různých institucí) se sázejí verzálkami bez tečky (*OSN, NATO, OPEC, ODS, ČR, ČSSD*).

1.4 Čísła

- nižší číselné údaje vyjadřujeme v sazbě slovy

- kromě letopočtů, dat a spojení čísel se zkratkami
- číslo a jeho jednotku oddělujeme pevnou mezerou
- *100 km, 15 mm, 2,5 kg.*

1.5 Telefonní čísla

- po skupinách 2-3 čísel se zúženou mezerou tloušťky tečky
- nesmí být rozděleny dělit do dvou řádků *(+420) 353 224 687*

1.6 Čas

- hodiny a minuty jsou od sebe odděleny tečkou bez mezer *(11.00 hodin)*
- sekundy se oddělují od minut dvojtečkou
- desetiny sekund čárkou *(12:22,4 min)*
- ve sportu vyjadřujeme čas výkonů *(18:56:13 hodin)*

1.7 Datum

- den je vždy vyjádřen arabskou číslicí
- měsíc arabskou, římskou číslicí s tečkou nebo slovně
- letopočet bez vynechávání prvního dvojčíslí
- výjimka určitá spojení *(MAG 10)*
- Datum vyjádřené pouze čísly se nesmí dělit do dvou řádků *(1. 2. 2010)*.

1.8 Měna

- značky peněžních měn píšeme za číslo, je-li desetinné *(150 Kč i 150,- Kč)*
- je-li celé může být i před číslem *(Kč 150)*

1.9 Pomlčka

- větší přestávka v řeči
- výrazné oddělení části textu (jiný způsob čárky)
- Alt+0150
- nesmí být na počátku nového řádku (výjimka přímá řeč)
- mezery okolo *Všechno funguje - až na destilační funkci.*
- ve významu až, až do, versus se píše bez okolních mezer *Pracovní doba 8-15 hodin, utkáni Baník-Sigma, železniční trať Olomouc-Brno.*

1.10 Spojovník

- kratší než pomlčka
- odděluje dvě části *Frýdek-Místek*
- (Alt+0045)

1.11 Uvozovky

- sázejí se těsně, bez mezer mezi uvozovaným výrazem a uvozovkou a mezerou mezi dalším textem
- čeština zná pouze uvozovky dole (malinkaté devítky) Alt+0132
- čeština zná pouze uvozovky nahoře (malinkaté šestky) Alt+0147
- Pokud je uvozena celá věta, sází se tečka před uvozovku, v případě, že se uvozuje pouze jedno slovo nebo část věty, sází se tečka za uvozovku.

1.12 Závorky

- oddělují části textu, do věty volně vložené
- používají se závorky oblé ()
- hranaté [(Alt+0091) a] (Alt+0093)
- výjimečně složené (svorky) { (Alt+0123) (Alt+0125)}
- Dává-li se do závorek celá věta, sází se tečka uvnitř závorek, pokud je v závorce pouze část věty, sází se tečka až za závorku.

1.13 Tři tečky (výpustka)

- nahrazují na začátku nebo na konci věty nevyslovený text, uprostřed věty nahrazují řeč vzrušenou, neplynulou, přerývanou,...
- ukončují neukončený výčet (před výpustkou je čárka)

1.14 Odsuvník (apostrof)

- označuje vypuštění, odsunutí nějaké hlásky, zejména na konci slova a sází se zásadně znakem apostrofu, nikdy ne obrácenou čárkou
- Přisazuje se těsně ke slovu. Někdy se také apostrof používá k označení zkráceného letopočtu, a to v novoročenkách, na plakátech jako součást typografické úpravy (rok '98).
- Alt+0146

1.15 Označení narození a úmrtí

- hvězdička * znaménko pro narození (hvězdička se používá též při odvolání v textu)
- křížek † nebo † (Alt+0134) znaménka pro úmrtí
- se od letopočtu, popř. od jména oddělují pevnou mezerou (* 1926, † 1998)

1.16 Paragraf

- bez tečky a odděluje se od čísla pevnou mezerou

1.17 Znak & (et)

- ve firemním označení spojuje obyčejně dvě jména ve významu a
- z obou stran se odděluje pevnými mezerami

1.18 Procento, promile, stupeň

- % (Alt+0037)
- ‰ (Alt+0137)
- ° (Alt+0176)
- oddělujeme pevnou mezerou ve významu 10 procent nebo 10 promile nebo 10 stupňů podle
- bez mezery 10% desetiprocentní, 10‰ desetipromilový 10° desetistupňový

1.19 Mínus

- na rozdíl od pomlčky je stejně dlouhé jako plus – + - pomlčka
- (Alt+8722)
- podle normy lze použít pomlčku

1.20 Krát

- není totožné s x
- lze použít × (Alt+0215)
- střední tečku · (Alt+0183)
- bez mezery 10× (deset krát) rychlejší
- s mezerami 10 × 5 = 50

1.21 Lomítko

- ve významu dělení, od do i pořadí dílů
- píšeme bez mezer

1.22 Dvojtečka

- jako běžné diakritické znaménko píšeme hned za text a následuje mezera *Skládá se z:*
- v případě měřítka, poměru a dělení s mezerami z obou stran *1 : 25 000*
- v případě času nebo skóre bez mezer *3:4*

2 Základní pojmy typografie

2.1 Písmo

Skládá se z písmen a znaků.

2.1.1 Rodina znaků

Písmová sada všech znaků a písmen ve všech velikostech a řezech.

2.1.1.1 Font

Počítačové písmo. kompletní sada v určité velikosti, řezu a tloušťce. Definována jako mapa bitů nebo vektorová grafika.

2.1.2 Řez písma

- normální
- **tučné (Bold)**
- *kurzíva (Italic)*
- podtržené (Underline)

2.1.3 Velikost

- mínusky = malá písmena
- verzálky = velká písmena
- kapitálky = velká písmena o velikosti střední výšky malé abecedy

text psaný minuskulemi.

TEXT PSANÝ VERZÁLKAMI.

TEXT PSANÝ KAPITÁLKAMI.

2.1.1 Typy písma

- neproporcionální písmo

písmena jsou stejně široká díky patkám

- proporcionální písmo

písmena nejsou stejně široká, šířka je odvozena od tvaru písmene

neproporcionální písmo Courier New

proporcionální patkové písmo Times New Roman

- patkové (serifové) písmo

patkové písmo Palatino Linotype

bezpatkové písmo Arial

- bezpatkové (bezserifové písmo) písmo

2.1.1.1 Typologie písma podle norem

<http://typomil.com/pismo/klasifikace-pisem.htm>

2.1.2 Používání a kombinování písem

Patkové písmo (Times New Roman) je považováno za čitelnější, proto jej používáme na delší texty.

Bezserifové (bezpatkové) písmo využíváme na nadpisy nebo na prezentace. Je považováno za písmo způsobující menší zrakovou únavu.

Písem je vhodné používat co nejméně (2).

- zarovnáváme-li několik řádků pod sebou na střed, musí být spodní řádek nejkratší;
- jeden dominantní prvek (název dokumentu atd.) na stránce by měl být umístěn v optickém středu, který je kousek nad středem geometrickým;
- je-li v textu více obrázků, jejich okraje musí být v lince;
- je-li na obrázku pohybující se předmět nebo někam hledící člověk, měl by pohyb (pohled) vždy směřovat dovnitř knihy;
- popisky obrázků se umísťují pod obrázky, píší se menším písmem (někdy i kurzívou), nepíše se za nimi tečka.

- text je třeba výrazně členit nadpisy, jasně strukturovat;

2.3 Odstavec

- základní stavební celek textu
- místo mezi dvěma entry
- v prezentaci většinou jeden textový blok (textové pole)
- stejné písmo, stejné odsazení, stejné zarovnání, stejné řádkování

2.4 Tok textu

parchanty:

sirotci = osamocené řádky na počátku nové stránky = **NEPŘÍPUSTNÉ**

Studenti mají podle soudu právo na dodržení "řádného procesu". "Zákon s konáním zkoušky spojuje také subjektivní veřejné právo studenta na to, aby daná zkouška proběhla za podmínek stanovených studijním programem nebo studijním a zkušebním řádem, přičemž tomuto právu studenta odpovídá povinnost vysoké školy stanovené podmínky dodržet," uvedl v rozhodnutí NSS senát s předsedou Radanem Malíkem.

Pokud student nedosáhne nápravy procesně chybného zkoušení pomocí vnitřních stížnostních mechanismů školy, může podat žalobu ke správnímu soudu. Jako příklady procesních chyb, které mohou vést k anulování zkoušky, soud jmenoval například neúplné či chybné obsazení zkušební komise nebo jiné

porušení zkušebních předpisů.

vdovy = nadpisy na konci stránky a textem na další stránce = **MOŽNÉ**, ale nevhodné

Studenti mají podle soudu právo na dodržení "řádného procesu". "Zákon s konáním zkoušky spojuje také subjektivní veřejné právo studenta na to, aby daná zkouška proběhla za podmínek stanovených studijním programem nebo studijním a zkušebním řádem, přičemž tomuto právu studenta odpovídá povinnost vysoké školy stanovené podmínky dodržet," uvedl v rozhodnutí NSS senát s předsedou Radanem Malíkem.

Pokud student nedosáhne nápravy procesně chybného zkoušení pomocí vnitřních stížnostních mechanismů školy, může podat žalobu ke správnímu soudu. Jako příklady procesních chyb, které mohou vést k anulování zkoušky, soud jmenoval například neúplné či chybné obsazení zkušební komise nebo jiné porušení předpisů.

Vědomosti přezkoumávat nelze, složení komise ano

"Princip přezkumu (státních) zkoušek na vysoké škole nespočívá a ani spočívat nemůže v přezkumu vědomostí uplatněných studentem při výkonu zkoušky a přezkumu tomu odpovídajícího ohodnocení ze strany zkoušejícího, nýbrž v přezkumu zákonnosti těch postupů, které lze ve smyslu shora uvedeného podřadit pod výkon státní správy," míní soudci.

řeky = mezery mezi slovy v textu, které splývají v souvislé proudy; vznikají při členění do sloupců a zarovnání do bloku nebo obtékání objektu

Celkově se dá říci, že to byl létající talíř.

Jeho velikost odpovídala asi čtyřem letadlům F 5E (to je celkem 77 m délky a 51 m šířky - pozn. red.). Objekt přistál na palouku v lese mezi obcemi Svslíkov a Svišťov. Zde pobyl za různých okolností

žlutých světelných úkazů, jiskření a hučení asi 15 minut, během nichž jistě prováděl nějakou zavrženíhodnou a nelidskou

ministerstvo obrany k zakoupení podstatně lepších letadel, např. Night Fighterů, na něž jsme otiskli reklamu minulý týden.

A to zdaleka není vše. Kulometná hnízda a laserové věže poblíž radnice zřejmě měly půlnoc a nezasáhly. Také ostatní hlídkové věže nezasáhly,

údajně proto, že nevěděly o narušení vzdušného prostoru našeho města. Nebudeme se raději ani ptát, kde byla naše

Pro zájemce

<http://www.typo.cz/>
<http://typomil.com/>

Úkol nebo cvičení

Pokuste se ve své prezentaci dodržet typografická pravidla.

Text odkazu

Teorie i praxe, testíky

Přejít na odkaz

Přejít na odkaz